

УДК 159.923.2:37.041

DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-2-87-95

**SELF-DEVELOPMENT OF THE PERSONALITY AS A SCIENTIFIC
PROBLEM OF MODERNITY**

**САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА
СУЧАСНОСТІ**

Andrey LITVIN,

PhD (Pedagogics), associate
Professor

Андрій ЛИТВИН,

кандидат педагогічних наук,
доцент

Andrey10716@i.ua

<https://0000-0003-1400-6510>

Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii

*Skovoroda State Pedagogical
University*

✉ 30, Sukhomlynsky St.,

Pereiaslav, Kyiv region, 08401

Переяслав-Хмельницький

*державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

✉ вул. Сухомлинського, 30,

м. Переяслав, Київська обл., 08401

Original manuscript received: June 12, 2020

Revised manuscript accepted: August 09, 2020

ABSTRACT

The article deals with the scientific problem of modern self-development of the individual. The analysis of scientific works shows that the main problem in psychological and pedagogical science is the coverage of the essence, content and structure of human self-development, during which it acquires the ability to be formed taking into account individual characteristics. Improving personal self-development is possible through the introduction of a competence approach, taking into account life experience and motivational and value qualities of students. The modern self-development of personality is of particular importance due to the extremely rapid growth of knowledge in the global space, informatization of society, the need for mobility and professionalism of future specialists, it is closely related to competence which interprets as the aim and result of professional training in institutions of higher education, the success of which is determined by the combination formed from the specialist competencies that contribute to socialization, the formation of her worldview and scientific and professional views that determine the ability to self-realization, self-development and self-improvement. Illuminated the problem of teachers self-development of vocational training (labor protection) in the training process, it is noted that in modern conditions, when a person actively creates the InfoSphere, deepening innovative developments both in society and in the life of every individual, providing self-development is a priority of higher education, it is especially important in social life is the conformity of professional activities of specialists in moral values and realization in him the desire for knowledge. The main aspects of self-development are defined, which are the ability of the future specialist to assess the production and market situation, develop appropriate programs for the development of production, determining the prospects for its further functioning in the market; identify problems in the activity and develop projects for its innovative improvement; be constructive in professional and personal communication, in cooperation, personnel management, interaction and co-creation with team members, possess social and moral qualities.

Key words: *personality, professional education, competence, activity, efficiency.*

Вступ. Під час удосконалення сучасної системи вищої освіти виникла потреба суспільства в педагогах нового типу – освіченої, компетентної, творчої особистості, яка має вміння швидко і оперативно реагувати на зміни в професійному середовищі та самостійно навчатися протягом усього життя. Сутність підготовки педагога професійного навчання (охорони праці) полягає у формуванні в нього системи знань і якостей особистості, необхідних для виконання різних функцій професійної діяльності, адже саморозвиток тісно пов'язаний з особистісним розвитком. У цьому контексті актуальною є проблема створення умов для професійного саморозвитку майбутніх педагогів професійного навчання.

Отже, актуалізується важлива суспільна і наукова потреба підготовки компетентних педагогів, які володіють готовністю до професійного саморозвитку, самовдосконалення, самовиховання; здатні реалізувати свій творчий та професійний потенціал. Тому, як ніколи, стає своєчасним дослідження проблеми формування професійного саморозвитку майбутніх педагогів професійного навчання з метою їх швидкої адаптації, професійної мобільності в умовах переходу України до стандартів європейської освіти.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз проблеми саморозвитку сучасної особистості.

Методи та методики дослідження. При написанні статті було використано такі методи, як аналіз наукових джерел, систематизація та узагальнення даних з метою виявлення стану досліджуваної проблеми.

Результати та дискусії. Аналіз наукових праць (І.Зяюн, В. Кремень, В. Семиченко та ін.) свідчить про те, що провідною проблемою в психолого-педагогічній науці є висвітлення сутності, змісту та структури саморозвитку людини, у процесі якого вона набуває можливостей формуватися з урахуванням індивідуальних особливостей.

Підготовка особистості до саморозвитку є однією з передумов окреслення перспектив людини для її буття в майбутньому. Розвиток самостійності, яка відбивається в самоставленні, саморозумінні, самопізнанні, самовияві, привертає велику увагу дослідників. Так, О. Савченко зазначає, що забезпечення мобільності, інформованості, критичності й творчості мислення активізує процеси самонавчання й саморозвитку. Підвищити ефективність розвитку особистості є можливим за рахунок якості змісту освіти, впровадження компетентнісного підходу, врахування життєвого досвіду та мотиваційно-ціннісних якостей тих, хто навчається (Савченко, 2008).

Саморозвиток як спеціальна духовна діяльність є змістом навчально-пізнавальної або професійної діяльності. Він виступає стрижнем особистого життя людини, а, отже, все, що ми робимо, має на меті наш саморозвиток, становлення людського в людині, того, що визначає її гідність, моральну відповідність, цілісність (Стрельников, 2008). Тому врахування особистісних, суб'єктно-діяльнісних

характеристик майбутніх випускників професійно-технічного закладу освіти є передумовою досягнення ними високого рівня професіоналізму.

Відповідно до цих вимог система професійної освіти має формувати унікальні якості людини, котрі мобілізуються в професійній діяльності; забезпечувати впровадження особистісно-орієнтованого виховання та навчання. Реалізація зазначених вимог сприяє формуванню саморозвитку майбутнього фахівця. Така особистість здатна до творчого самовдосконалення, самостійного вибору нових цілей, має певний досвід досягнень.

Зазначимо, що передумовами ефективного саморозвитку, на думку І. Зязюна, є: активізація пізнавальної діяльності, збагачення досвіду творчої праці (творчість, як слушно підкреслює науковець, має стати критерієм навченості), формування механізмів самонавчання і самовиховання, врахування індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу, програмування успіху діяльності, спонукання студентів до висловлення власного розуміння щодо вирішення проблеми, забезпечення радості учіння, актуалізація позитивних естетичних почуттів. Підсумовуючи викладене вище, поділяємо думку І. Зязюна про те, що «гуманістичний підхід до розвитку особистості виходить з постулату про розвиток людської психіки, завжди поступальний за наявності відповідних умов і конструктивного задоволення потреби в самоствердженні» (Педагогика: Большая современная энциклопедия, 2005).

Сьогодні саморозвиток особистості набуває особливої значущості у зв'язку з інформатизацією суспільства, надзвичайно швидким зростанням обсягу знань у світовому просторі, необхідністю забезпечення мобільності й професіоналізму фахівців. Це актуалізувало проблему розробки діяльнісно-компетентнісної (В. Стрельніков) та практико-орієнтованої підготовки (А. Бура, О. Єршова, Т. Захарова) фахівців професійно-технічної освіти, тобто володіння ними не лише знаннями й вміннями, але й компетентностями, що і є передумовою ефективності професійної діяльності й творчості.

Компетентність (базові, кроснавчальні вміння, ключові кваліфікації, опорні знання) розкривається в Національній рамці кваліфікацій (Романовський, 2001). До структури науковці відносять, крім знань і навичок, ще й ставлення, цінності, підкреслюючи, таким чином, що це є спроможність особистості відповідати на індивідуальні й соціальні потреби, творчо застосовувати вміння в міжособистісних відносинах, кваліфіковано виконувати роботу відповідно до професійних стандартів (Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування у вищій школі, 2007).

Аналізуючи педагогічні джерела (Н. Кічук, Я. Кічук, М. Князьян), можна засвідчити, що саморозвиток є однією з ключових у системі компетентностей фахівця (поряд з професійною, соціальною, комунікативною, полікультурною). Зокрема, М. Князьян наводить такі аргументи щодо цього твердження: оскільки ця компетентність орієнтує на перспективне й постійне самовдосконалення, вона дозволяє

особистості розв'язувати впродовж життя в різних галузях завдання із зростанням ускладнень; основою саморозвитку є розширення пізнавально-творчих можливостей, що суттєво впливає на оптимізацію професійного та соціального самовиявлення фахівця; саме компетентність саморозвитку дозволяє підвищити ефективність формування інших ключових компетентностей, що пов'язане з можливістю їх швидкої самодіагностики та самокорекції (Князян, 2008).

Висвітлюючи проблему саморозвитку педагога професійного навчання (охорони праці) в процесі професійної підготовки, варто наголосити, що в умовах сучасності, коли людина активно створює інфосферу, поглиблюючи інноваційні зрушення як у соціумі, так і в індивідуальному житті кожного, забезпечення неперервного саморозвитку є пріоритетним завданням професійної освіти. Як наголошують науковці Р. Гуревич, В. Кремень, В. Моляко, І. Прокопенко, В. Семиченко, сьогодні інноваційне мислення, реконструкція економіки, соціальний розвиток вимагають методологічних знань, творчих умінь, навичок трансформації знань в інноваційний результат (оригінальні пропозиції, проекти, технології), що й має бути в основі саморозвитку фахівців професійно-технічного профілю. Професіонал майбутнього, як зазначає В. Кремень, – це інтелектуальний працівник, мислячий індивід, неймовірно продуктивний за думкою та скромний за вимогами (Кремень, 2006). Стає значущим, що людина, намагаючись зрозуміти інших, осмислює себе крізь проєкцію власних можливостей на соціум (Зязюн, 2012). Саме тому є важливим збагачувати в педагогів професійного навчання (охорона праці) внутрішній світ, багатогранність сприйняття зовнішнього світу. Особливого значення в підготовці педагогів професійного навчання (охорона праці) набувають цінності творчої діяльності, котрі орієнтують молодь на генерацію того, що змінює життя людей. Саме прагнення саморозвиватися шляхом внесення позитивних змін у професійну діяльність, самостійно генеруючи їх, характеризують учені як творчу особистість (Мясищев, 1995).

На думку В. Семиченко, розвиток та саморозвиток є гарантами високого професіоналізму майбутнього педагога професійного навчання (охорона праці). Розкриваючи роль саморозвитку в підвищенні ефективності праці, науковець зазначає, що це прагнення людини збагатити спектр власних індивідуальних якостей у певних видах діяльності, у контексті яких ці якості формуються (Семиченко, 2010).

Коли саморозвиток перетворюється на зміст життєдіяльності, тоді він стає основою особистості. Механізмом ефективного саморозвитку є саморегуляція як інструмент ініціації, підтримки та контролю активності, спрямовані на формулювання й досягнення певних цілей. Саморегуляція передбачає формування системи умов досягнення мети, програми дій учня, критеріїв успішності; вона дозволяє мобілізувати ресурси та можливості майбутнього фахівця професійно-технічного профілю.

Зазначимо, що в наукових публікаціях (В. Андрущенко, Г. Васянович, В. Гриньова) наголошується на моральних постулатах, які є

основу саморозвитку особистості майбутнього фахівця професійно-технічного профілю: совість, чесність, порядність. Зокрема, Л. Волинська наголошує на необхідності формування моральної еліти суспільства, пріоритетом якої є моральна культура, а не орієнтація на швидкий результат, що відповідає ринку (Выготский, 1983). Пробудження внутрішнього «Я» людини, виховання в неї відповідальності, совісті, що забезпечує самоконтроль, самооцінку своїх дій і вчинків відповідно до норм, прийнятих у суспільстві, є пріоритетами саморозвитку в сьогоденному житті (Моляко, 2011). Совість, на думку В. Андрущенка, відображає норми моральності, котрі переплавлені у внутрішні переконання (Андрущенко, 2012).

Неабиякого значення в професійній підготовці педагогів професійного навчання (охорони праці) набуває наукова концепція В. Гриньової, в контексті якої духовні цінності є тим підґрунтям, що забезпечує всебічно розвинену особистість та її здатність до постійного саморозвитку. Духовні цінності є змістовою основою професійної культури фахівця, вони визначають характер його творчого самовираження, соціальну активність. Як наголошує науковець, є надзвичайно важливим відчувати велику потребу в знаннях, оскільки лише добре освічений фахівець буде готовим внести позитивні зміни у свою професійну сферу (Гриньова, 2001).

Окреслені вище положення є важливими стосовно підготовки нової генерації фахівців професійного профілю із сформованими мотивами саморозвитку та самовдосконалення, толерантністю, демократичним світоглядом, правовою культурою, на чому наголошують відомі науковці, а саме: Р. Гуревич, І. Зязюн, В. Кремень, В. Стрельников. Вони зазначають, що особливо важливим у соціальному житті є відповідність професійної діяльності фахівців моральним цінностям та реалізація прагнення до пізнання. Зокрема, В. Стрельников підкреслює, що навчальна діяльність має пробуджувати та стимулювати бажання вчитися, забезпечувати відкриття майбутньої професії, співробітництво з іншими людьми. Це потребує створення такої дидактичної системи, у якій реалізуються креативність, особистісна спрямованість, прагнення до професійного розвитку та саморозвитку педагогів професійного навчання (охорони праці) (Стрельников, 2008).

Отже, сучасний випускник повинен бути ерудованим, мати широку загальну культуру, сформований науковий світогляд, громадянські (патріотизм, ідейна зрілість, соціальна активність, нетерпимість до недоліків, почуття обов'язку, організованість, дисциплінованість, колективізм, мобільність, енергійність тощо) та моральні (гуманізм, чесність, порядність, мудрість, небайдужність, мужність, витримка тощо) якості. Він має володіти гуманітарними (філософськими, соціологічними, психолого-педагогічними, етичними, естетичними, політологічними, історичними, українською та іноземною мовами) та професійно значущими знаннями.

Майбутній випускник повинен уміти оцінювати виробничу й ринкову ситуацію, розробляти відповідно до цього програми розвитку виробництва, визначаючи перспективи його функціонування на ринку; виявляти проблеми в діяльності та розробляти проекти її інноваційного вдосконалення; бути конструктивним у професійно-особистісному спілкуванні в різних форматах (міжнародне співробітництво, управління персоналом, взаємодія та співтворчість з членами колективу тощо).

Висновки. Відповідно до окреслених вище особистісних якостей, знань та вмінь майбутнього педагога професійного навчання (охорони праці) від нього вимагається постійний професійний саморозвиток, який передбачає підвищення рівня професійної підготовки в самостійній діяльності за рахунок участі в наукових конференціях, методичних семінарах; виховання культури, ерудиції, вищих моральних пріоритетів; засвоєння духовних надбань сучасної цивілізації, нових прогресивних інновацій щодо самонавчання та самовиховання; здійснення ефективної гуманістично спрямованої комунікації з метою розвитку сутнісних сил, талантів та можливостей своїх партнерів; забезпечення оптимального сенсу життя. Він має постійно підвищувати свій рівень професіоналізму з урахуванням потреб економічного процвітання України. Саме тому саморозвиток є одним з пріоритетних напрямів професійної підготовки педагогів професійного навчання (охорони праці).

Основним напрямком подальших досліджень є розробка технології активізації саморозвитку майбутніх педагогів професійного навчання (охорони праці), у першу чергу, в контексті психоло-педагогічного супроводу професійного самовизначення випускників.

Література

- Андрущенко В. Університетська освіта : тенденції змін / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2012. – № 2. – С. 5-15.
- Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. / [под ред. А. М. Матюшкина]. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 3 : Проблемы развития психики / Л. С. Выготский. – 368 с.
- Гуревич Р. С. Інформаційна культура – важлива складова теорії культури особистості / Р. С. Гуревич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, практика. – Вип. 4. – Київ-Вінниця, 2004. – С. 42–47.
- Гриньова В.М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти) : монографія / В. М. Гриньова – Харків, 2001. – 400 с.
- Демура І. Професійна компетентність як педагогічна проблема / І. Демура // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007. – № 3. – 80 с.
- Зязюн І. Немає педагогіки без педагога / І. Зязюн // Рідна школа. – 2012. – № 4-5. – С. 19-23.
- Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2011. – 512 с.
- Князян М. О. Система формування самостійно-дослідницької у процесі ступеневої підготовки : монографія / М. О. Князян – Ізмаїл, 2008. – 415 с.
- Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь : для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 176 с.
- Компетентність саморозвитку фахівця : педагогічні засади формування у вищій школі : кол. монографія / [О.О. Біла, Т. Р. Гуменикова, Н. В. Кічук,

Я. В. Кічук, М.О. Князян, С. О. Рябушко, Є. А. Улятовська] / [за ред. Н. В. Кічук]. – Ізмаїл : ІДГУ, 2007. – 236 с.

Кремень В. Інноваційність і освіта / В. Кремень // Рідна школа. – 2012. – № 4-5. – С. 7-9.

Кремень В. Людиноцентризм в освіті : філософія нових підходів / В. Г. Кремень // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2006. – № 1. – С. 7-18.

Моляко В. Творча та інтелектуальна обдарованість у структурі особистості професіонала / В. Моляко // Рідна школа. – 2011. – № 12. – С. 7-11.

Мясищев В. Н. Психология отношений. Избранные психологические труды / [под ред. А.А. Бодалева. Вступ. статья А.А. Бодалева]. – М. : Изд-во Института практической психологии, Воронеж : НПО «МОДЕК», 1995. – 356 с.

Педагогіка : Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Мн. : «Современное слово», 2005. – 720 с.

Романовський О. Проблеми виховання у підприємств морально-етичних норм поведінки для успішної професійної діяльності / О. Романовський // Освіта і управління. – 2000 (2001). – Т. 4. – № 1–2. – С. 95–106.

Савченко О. Я. Розвивальний потенціал змісту освіти у 12-річній школі / О. Я. Савченко // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 2 (59). – С. 26-40.

Семиченко В. А. Проблема особистісного розвитку й саморозвитку в контексті неперервної професійної освіти / В.А. Семиченко. Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2 (67). – С. 46-57.

Стрельников В. Ю. Теоретичні засади проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : монографія / В.Ю. Стрельников – К.: ВТФ «ОРбіта», 2008. – 421 с.

Сухолонова О. Г. Етапи саморозвитку особистості / О.Г. Сухолонова // Психологія. – К., 2000. – Вип. 2 (9). – Ч. 1. – С.98-104.

References

Andrushchenko V. (2012). *Universytetska osvita: tendentsiyi zmin* [University education: trends in change], *Vyshcha osvita Ukrainy. # 2*. S. 5-15 [in Ukrainian].

Vygotskiy L.S. (1983). *Sobranie sochineniy: v 6 t.* [Collected works: in 6 vols.], [pod red. A. M. Matyushkina]. M.: Pedagogika. T. 3: Problemy razvitiya psikhiki. 368 s [in Russian].

Gurevych R.S. (2004). *Informacijna kultura – vazhlyva skladova teoriiy kultury osobystosti* [Information culture is an important component of the theory of personal culture], *Suchasni informacijni tehnologiyi ta innovacijni metodyky navchannya v pidgotovci faxivciv: metodologiya, teoriya, dosvid, praktyka. Vyp. 4. Kyiv-Vinnycya*. S. 42–47 [in Ukrainian].

Hrynova V.M. (2001). *Formuvannya pedahohichnoyi kultury maybutnoho vchytelya (teoretychnyy ta metodychnyy aspekty)*: [Formation of pedagogical culture of the future teacher (theoretical and methodological aspects)], monohrafiya. Kharkiv. 400 s [in Ukrainian].

Demura I. (2007). *Profesijna kompetentnist yak pedagogichna problema* [Professional competence as a pedagogical problem], *Pedagogika i psyhologiya profesijnoyi osvity osvity. # 3*. 80 s [in Ukrainian].

Zyazyun I. (2011). *Nemaye pedagogiky bez pedagoga* [There is no pedagogy without a teacher], *Ridna shkola. 2012. # 4-5*. S.19-23 [in Ukrainian].

Ilin E.P. *Motivatsiya i motivy* [Motivation and motivations], SPb.: Piter. 512 s [in Russian].

Knyazyan M.O. (2008). *Systema formuvannya samostijno-doslidnyczkoyi u procesi stupenevoyi pidgotovky*: [The system of formation of self-research in the process of step-by-step training], monografiya. Izmayil. 415 s [in Ukrainian].

Kodzhaspirova G. M. (2001). *Pedagogicheskiy slovar: dlya stud. vyssh. i sred. ped. ucheb. Zavedeniy* [Pedagogical dictionary: for students. higher. and Wednesday. PED. studies'. institutions'], M.: Izdatelskiy tsentr «Akademiya». 176 s [in Russian].

Kompetentnist samorozvytku faxivcy: pedagogichni zasady formuvannya u vyshnij shkoli: [Competence of self-development of a specialist: pedagogical bases of formation in higher education], kol. Monografiya (2007). [O.O. Bila, T. R. Gumennykova, N. V. Kichuk, Ya. V. Kichuk, M.O. Knyazyan, S. O. Ryabushko, Ye. A. Ulyatovskaj] / [za red. N. V. Kichuk]. Izmayil: IDGU. 236 s [in Ukrainian].

Kremen V. (2012). *Innovacijnist i osvita* [Innovation and education], Ridna shkola. # 4-5. S. 7-9 [in Ukrainian].

Kremen V. (2006). *Lyudynocentryzm v osviti: filosofiya novyx pidxodiv* [The man-centeredness in education: the philosophy of the new approaches], Pedagogika i psixologiya profesijnoyi osvity. # 1. S. 7-18 [in Ukrainian].

Molyako V. (2011). *Tvorcha ta intelektualna obdarovanist u strukturi osobystosti profesionala* [Creative and intellectual talent in the structure of a professional's personality], Ridna shkola. # 12. S. 7-11 [in Ukrainian].

Myasishchev V. N. (1995). *Psixologiya otnosheniy. Izbrannye psixologicheskie trudy* [Psychology of relationships. Selected psychological works], / [pod red. A.A. Bodaleva. Vstup. stat'ya A.A. Bodaleva]. M.: Izd-vo Instituta prakticheskoy psixologii, Voronezh: NPO «MODEK», 356 s [in Russian].

Pedagogika: Bolshaya sovremennaya entsiklopediya [Pedagogy : a Large modern encyclopedia], (2005). Sost. E. S. Rapatsevich. Mn.: «Sovremennoe slovo». 720 s [in Russian].

Romanovskij O. (2001). *Problemy vychovannya u pidpnyemciv moralno-etychnykh norm povedinky dlya uspishnoyi profesijnoyi diyalnosti* [Problems of educating entrepreneurs of moral and ethical standards of behavior for successful professional activity], Osvita i upravlinnya. T. 4. # 1–2. S. 95–106 [in Ukrainian].

Savchenko O.Ya. (2008). *Rozvyvalnyj potencial zmistu osvity u 12-richnij shkoli* [Developing the potential of the content of education in a 12-year school], Pedagogika i psixologiya. # 2 (59). S. 26-40 [in Ukrainian].

Semychenko V.A. (2010). *Problema osobystisnogo rozvytku j samorozvytku v konteksti neperervnoyi profesijnoyi osvity* [The problem of personal development and self-development in the context of continuing professional education], Pedagogika i psixologiya. # 2 (67). S. 46-57 [in Ukrainian].

Strelnikov V.Yu. (2008). *Teoretychni zasady proektuvannya profesijno oriyentovanoi dydaktychnoyi systemy pidgotovky bakalavriv ekonomiky*: [Theoretical bases of designing a professionally oriented didactic system for training bachelors in Economics], monografiya. K.: VTF «ORbita». 421 s [in Ukrainian].

Suxolenova O.G. (2000). *Etapy samorozvytku osobystosti* [Stages of personal self-development], Psixologiya. K. Vyp. 2 (9). Ch. 1. S.98-104 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто наукову проблему сучасного саморозвитку особистості. Аналіз наукових праць свідчить про те, що головною проблемою в психолого-педагогічній науці є висвітлення сутності, змісту та структури саморозвитку людини, у процесі якого вона набуває можливостей формуватися з урахуванням індивідуальних особливостей. Підвищення саморозвитку особистості можливе за допомогою впровадження компетентнісного підходу, врахування життєвого досвіду та мотиваційно-ціннісних якостей тих, хто

навчається. Саморозвиток сучасної особистості набуває особливої значущості у зв'язку з надзвичайно швидким зростанням обсягу знань у світовому просторі, інформатизацією суспільства, необхідністю забезпечення мобільності й професіоналізму майбутніх фахівців; тісно пов'язаний з компетентністю, яку тлумачать як мету, так і результат професійної підготовки у закладах вищої освіти. Її успішність зумовлюється сукупністю сформованих у фахівця компетенцій, що сприяють соціалізації особистості, формуванню в неї світоглядних та науково-професійних поглядів; визначають здатність до самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення. Висвітлено проблему саморозвитку педагога професійного навчання (охорони праці) в процесі професійної підготовки. Наголошено, що в умовах сучасності, коли людина активно створює інфосферу, поглиблюючи інноваційні зрушення як у соціумі, так і в індивідуальному житті кожного, забезпечення саморозвитку є пріоритетним завданням вищої освіти, адже особливо важливим в соціальному житті є відповідність професійної діяльності фахівців моральним цінностям та реалізація прагнення до пізнання. Визначено головні аспекти саморозвитку, якими є уміння майбутнього фахівця оцінювати виробничу й ринкову ситуацію, розробляти відповідно до цього програми розвитку виробництва, визначаючи перспективи його подальшого функціонування на ринку; виявляти проблеми в діяльності та розробляти проекти її інноваційного вдосконалення; бути конструктивним у професійно-особистісному спілкуванні в міжнародному співробітництві, управлінні персоналом, взаємодії та співтворчості з членами колективу, володіти громадськими та моральними якостями.

Ключові слова: особистість, професійна освіта, компетентність, діяльність, ефективність.